

นิติปรัชญา

พิมพ์ครั้งที่ ๒ แก้ไขปรับปรุง

ph4

สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1616450XOX
812495049
1 2239997

ประวัติศาสตร์ความคิดนิติปรัชญา

วรเจตน์ ภาคีรัตน์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เลขที่ 315 71
วันที่ 11/11/2554

สารบัญ

คำนำฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒	[9]
คำนำฉบับพิมพ์ครั้งแรก	[21]
บทนำ	3
บทที่ ๑ การอุบัติขึ้นของนิติปรัชญาและนิติปรัชญาในยุคเริ่มต้น	11
ความคิดเกี่ยวกับกฎหมายในตำนานของโฮเมอร์ 13; ระเบียบโลกสองระบบตามความคิดของเฮสิออด 16; โซลอนกับความคิดว่าด้วยกำลังอำนาจ กฎหมายและการปกครอง 21; ความคิดทางปรัชญาในระยะก่อตัว 27; ความขัดแย้งระหว่างกฎหมายของเทพเจ้ากับกฎหมายมนุษย์ในบทละครของโซโฟคลีส 36	
บทที่ ๒ นิติปรัชญาโสฟิสต์	43
โพรทาโกรัส 46; กอร์เจียส, คัลลิกลีส และทราซิมาคัส 52; อิปปิอัส, แอนติฟอน, ไลโคฟรอน และอัลชีดามัส 54	
บทที่ ๓ กฎหมายและความยุติธรรม :	
ว่าด้วยปรัชญาของโสกราตีส เฟลโต และอาริสโตเติล	57
โสกราตีส ความเป็นไปแห่งชีวิต 57; ความคิดพื้นฐานทางปรัชญา 59; คำสอนเกี่ยวกับกฎหมายและความยุติธรรม 62; ปัญหาทางนิติปรัชญาในคดีโสกราตีส 64; เฟลโต ความเป็นไปแห่งชีวิต 68; ทฤษฎีความรู้และคำสอนว่าด้วยแบบ 70; คำสอนว่าด้วยรัฐและกฎหมาย 74; อาริสโตเติล ความเป็นไปแห่งชีวิต 80; รากฐานความคิดทางปรัชญา 81; ความคิดในทางจริยศาสตร์ 83; คำสอนว่าด้วยรัฐ 86; คำสอนว่าด้วยกฎหมายและความยุติธรรม 87; ปัญหาเกี่ยวกับความยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย 90	
บทที่ ๔ นิติปรัชญาสโตอิกและนิติศาสตร์โรมัน	93
แนวความคิดพื้นฐานของปรัชญาสำนักสโตอิก 93; ซีเซโร ความเป็นไปแห่งชีวิต 96; คำสอนเกี่ยวกับกฎหมายนิรันดร์และกฎหมายธรรมชาติ 97; คำสอนว่าด้วยมนุษย์และรัฐ 106; ซีเซโรกับบทบาททางกฎหมายในอาณาจักรโรมัน 107; ความสำคัญของซีเซโร 108; วิชานิติศาสตร์โรมันกับกฎหมายธรรมชาติ 109	
บทที่ ๕ นิติปรัชญาสมัยกลาง	117
นักบุญออกัสติน ความเป็นไปแห่งชีวิต 121; ข้อพิจารณาทั่วไปเกี่ยวกับความคิดทางปรัชญา 122; คำสอนว่าด้วยกฎหมาย 124; คำสอนว่าด้วยรัฐ 129; อิทธิพลของคำสอนกับการเกิดขึ้นและพัฒนาการของทฤษฎีดาบสองเล่ม 132; อิบน์รุชด์ หรือ อแวร์โรอิส ชีวประวัติสังเขป 137; ลักษณะสำคัญของกฎหมายอิสลาม 138; ทศนะเกี่ยวกับกฎหมายและการปกครอง 140; ความสำคัญของอแวร์โรอิส 142; นักบุญโทมัส อไควนัส ความเป็นไปแห่งชีวิต 142; ข้อพิจารณาเกี่ยวกับฐานความคิดทางปรัชญา 146; คำสอนว่าด้วยรัฐและรูปแบบของรัฐ 148; ทฤษฎีกฎหมายและลำดับขั้นของกฎหมาย 152; คำสอนว่าด้วยความยุติธรรม 161; ความสำคัญของโทมัส อไควนัส 164; จอห์น ดันส์ สโกตัส ความเป็นไปแห่ง	

ชีวิต 164; คำสอนว่าด้วยเจตจำนงของพระเจ้า 165; legislator aeternus และ
ประเภทของกฎหมาย 166; อำนาจในการตรากฎหมายและการเตรียมแนว
ความคิดให้สำนักกฎหมายบ้านเมือง 168; วิลเลียมแห่งออกคัม ความเป็นไป
แห่งชีวิต 170; ทศนะพื้นฐานทางปรัชญาและเทววิทยา 172; คำสอนว่าด้วย
กฎหมายธรรมชาติ 174; มาร์ซิลิอุสแห่งปาตัว ความเป็นไปแห่งชีวิต 180;
ความหมายของกฎหมายในบริบทของการแยกอำนาจศาสนจักรออกจากอำนาจ
อาณาจักร 181; ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายพระเจ้ากับกฎหมายมนุษย์ 184

บทที่ ๖ นิติปรัชญาปวงรอยต่อระหว่างสมัยกลางและสมัยใหม่

187

มาร์ติน ลูเทอร์ ความเป็นไปแห่งชีวิต 188; ความคิดพื้นฐานทางปรัชญาและ
เทววิทยา 192; คำสอนเกี่ยวกับกฎหมาย 194; นิกโกเลาะ มาเคียเวลลี ความเป็น
ไปแห่งชีวิต 197; ทศนะเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์และวัฏจักรการปกครอง
199; คุณลักษณะของผู้ปกครอง 203; ข้อพิจารณาคำสอนในทางนิติปรัชญา 206

บทที่ ๗ นิติปรัชญาสมัยใหม่ (ช่วงแรก)

207

ฌอง โบแตง ความเป็นไปแห่งชีวิต 209; ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตย 212; ข้อ
จำกัดของอำนาจในการตรากฎหมายขององค์อธิปัตย์ 214; อิทธิพลทางความคิด
217; ฮูโก โกรเชียส ความเป็นไปแห่งชีวิต 219; ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ 223;
ความสัมพันธ์ของกฎหมายประเภทต่างๆ และวิธีการสืบสาวกฎหมายธรรมชาติ
228; สิทธิปฏิเสศกฎหมายและอำนาจรัฐ 230; กฎหมายธรรมชาติในความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ 232; โทมัส ฮอบส์ ความเป็นไปแห่งชีวิต 233; รากฐาน
ความคิดทางปรัชญาและวิธีการ 238; สภาวะธรรมชาติ สิทธิตามธรรมชาติ และ
กฎหมายธรรมชาติ 240; สัญญาประชาคมในฐานะที่เป็นสัญญาสามัคคี 244;
ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐอธิปัตย์กับพลเมือง 245; อิทธิพลทางความคิด 248;
ซามูเอล พูเฟนเดอร์ฟ ความเป็นไปแห่งชีวิต 249; ความคิดพื้นฐานว่าด้วย
โลกทางกายภาพและโลกทางศีลธรรม 251; คำสอนว่าด้วยกฎหมายธรรมชาติ
และทฤษฎีกฎหมาย 254; คำสอนว่าด้วยรัฐ 257; อิทธิพลของพูเฟนเดอร์ฟ 260

บทที่ ๘ นิติปรัชญาสมัยใหม่ (ช่วงหลัง)

261

จอห์น ล็อค ความเป็นไปแห่งชีวิต 263; สภาวะธรรมชาติและสัญญาประชาคม
266; หลักการพื้นฐานในการปกครองและการแบ่งแยกอำนาจ 271; สิทธิมนุษยชน
และสิทธิปฏิบัติ 276; อิทธิพลทางความคิด 279; มงเตสกีเยอ ความเป็นไปแห่ง
ชีวิต 281; ทศนะต่อกฎหมาย 284; คำสอนเกี่ยวกับรูปแบบของการปกครอง 288;
หลักการแบ่งแยกอำนาจ 289; คริสเตียน โทมัสซิอุส ความเป็นไปแห่งชีวิต 295;
คำสอนว่าด้วยลักษณะของกฎหมาย 297; คริสเตียน ไวลฟ์ ความเป็นไปแห่ง
ชีวิต 302; เนื้อหาของกฎหมายธรรมชาติและ การสืบสาวหลักกฎหมายจาก
กฎหมายธรรมชาติ 306; ไวลฟ์กับคลื่นความคิดในการทำประมวลกฎหมาย 310;
ฌอง-ฌากส์ รูสโซ ความเป็นไปแห่งชีวิต 311; แนวความคิดเกี่ยวกับสภาวะ
ธรรมชาติ 313; ทศนะเกี่ยวกับรัฐ กฎหมายธรรมชาติ และกฎหมายบ้านเมือง 316;
ทศนะเกี่ยวกับกฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม 321

บทที่ ๙ นิติปรัชญาปลายศตวรรษที่ ๑๘ และนิติปรัชญาในศตวรรษที่ ๑๙

323

อิมมานูเอล คานท์ ความเป็นไปแห่งชีวิต 324; แนวความคิดพื้นฐาน 329; ความเป็นและความควรจะต้องเป็น 333; กฎศีลธรรมของคานท์ 336; การแยกกฎหมายออกจากศีลธรรม 342; กฎหมายบ้านเมืองกับกฎหมายแห่งเหตุผล 345; คำสอนว่าด้วยรัฐ 346; คานท์กับพัฒนาการในทางนิติปรัชญา กฎหมายและรัฐ 347; เกออร์ก วิลเฮล์ม ฟรีดริค เฮเกิล ความเป็นไปแห่งชีวิต 349; ความคิดพื้นฐาน 352; แนวความคิดทางนิติปรัชญาและรัฐปรัชญา 357; ฟรีดริค คาร์ล ฟอน ซาวิญญี่ ความเป็นไปแห่งชีวิต 362; แนวความคิดพื้นฐานของสำนักกฎหมายประวัติศาสตร์ 365; แนวความคิดว่าด้วยจิตวิญญาณประชาชาติในฐานะที่เป็นบ่อเกิดของกฎหมาย 367; อิทธิพลของซาวิญญี่ 373; เจอโรมี เบนแธม และจอห์น ออสติน 374; เจอโรมี เบนแธม กับแนวความคิดอรรถประโยชน์นิยม 374; ทฤษฎีคำสั่งของจอห์น ออสติน 380; ชีวิตและงาน 380; ประเภทของกฎและสารัตถะของกฎหมาย 382; ความสำคัญของทฤษฎีคำสั่งและข้อวิจารณ์ 385; อิทธิพลทางความคิดของทฤษฎีคำสั่ง และข้อวิจารณ์ในประเทศไทย 388; คาร์ล มาร์กซ ความเป็นไปแห่งชีวิต 395; รากฐานความคิดทางปรัชญา 401; พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสังคมและการทำลายสังคมนิยม 404; วัตถุนิยมประวัติศาสตร์กับกฎหมาย 408; แนวความคิดของมาร์กซ์และผลในทางปฏิบัติ 411

บทที่ ๑๐ นิติปรัชญาในศตวรรษที่ ๒๐

417

กุสตาฟ รัดบรูก ความเป็นไปแห่งชีวิต 418; แนวความคิดพื้นฐาน: กฎหมายในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม 424; ความขัดแย้งของคุณค่าอันเป็นมโนคติแห่งกฎหมายและสูตรของรัดบรูก 430; การนำสูตรของรัดบรูกมาใช้ในทางปฏิบัติ 436; ข้อวิจารณ์สูตรของรัดบรูก 444; ฮันส์ เคลเซิน ความเป็นไปแห่งชีวิต 447; ข้อพิจารณาเบื้องต้นเกี่ยวกับทฤษฎีกฎหมายบริสุทธิ 454; การแยก “นิติศาสตร์” ออกจาก “นิตินโยบาย” 457; การแยก “นิติศาสตร์” ออกจาก “วิทยาศาสตร์” 459; การแยก “กฎหมาย” ออกจาก “ศีลธรรม” 461; การแยก “กฎหมายบ้านเมือง” ออกจาก “กฎหมายธรรมชาติ” 463; คำสอนว่าด้วยบรรทัดฐานชั้นมูลฐาน 465; ข้อวิจารณ์ทฤษฎีกฎหมายบริสุทธิ 472; เอช.แอล.เอ. ฮาร์ท ความเป็นไปแห่งชีวิต 475; แนวความคิดและคำถามพื้นฐานเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย 477; กฎหมายกับคำสั่งที่เป็นการข่มขู่และการข่มขืนทฤษฎีคำสั่ง 479; กฎปฐมนิยมและกฎทฤษฎีนิยม 484; ข้อวิจารณ์ทฤษฎีว่าด้วยกฎปฐมนิยมและกฎทฤษฎีนิยม 492; ข้อวิจารณ์แนวความคิดของฮาร์ทโดยโรนัลด์ ดวอร์กิน 494